

a czasem nawet pierwszeństwo wyboru najbardziej produktywnych wariantów deklinacji (por. np. gen. *Achaze, Perese, Pinchase*, Jeruz oraz *Achaza, Peresa, Pinchasa*, Ekum).

Wartość opracowania Karla Komárka podwyższa sposób przytaczania obfitego materiału. Cytaty zostały dobrane bowiem bardzo celnie, tak że stanowią niezbędną ilustrację omawianych zjawisk, nie nużą zaś gąszczem szczegółów, nadmierną egzemplifikacją. Zbyt dociekliwy czytelnik wytknie – być może – w kilku miejscach niekompletność przykładów. Trzeba jednak pamiętać, że opracowanie monograficzne, choćby było najbardziej drobiazgowe, nie zastąpi słownika (nazewnictwo biblijne z pewnością dostarcza materiału do takiej publikacji).

Zbyttnia oszczędność przytoczeń daje się zauważyć jedynie w akapitach poświęconych zjawisku reprodukcji imion biblijnych, zwłaszcza ich apelatywizacji w leksyce i frazeologii (autor nie odsyła tu do pracy Patrika Ouředníka, *Aniž jest co nového pod sluncem*, wydanej przez Młodą Frontę w 1994 r., pozycji tej brak również w bibliografii).

Orientację w omawianym materiale znacznie ułatwia zamieszczony na końcu książki indeks, zawierający 1278 imion biblijnych zaczerpniętych z czeskich przekładów oraz tekstów oryginalnych i pośredniczących (wyróżnionych odpowiednim skrótem).

W wykazie cytowanej literatury obok skrzętnie zebranych czeskich publikacji poświęconych nazewnictwu biblijnemu znalazło się też kilkadziesiąt tytułów prac polskich badaczy, z których dorobku Autor obficie korzystał.

Książka Karla Komárka jest napisana przystępnie, złożone kwestie biblijnej antroponomii Autor wyjaśnia klarownie, unikając zbędnych komplikacji (pseudo) naukowego dyskursu. Jednocześnie zaś konstruuje swoje wywody z dużą precyzją i erudycją, w pełni profesjonalnie.

Jaroslav Malicki

Irena Bogoczová, Typologicky relevantní rozdíly mezi polštinou a češtinou jako zdroj jazykové interference.

**Spisy Filozofické fakulty Ostravské univerzity,
nr 140, Ostrava 2001, 266 s.**

Praca Ireny Bogoczovej prezentuje wyniki dziesięcioletnich badań Autorki nad komunikacją językową na terenie czeskiego Śląska. Badaczka skierowała swoją uwagę na język pisany w oparciu o prace pisemne uczniów gimnazjum w Czeskim Cieszyńcu i Karwinie oraz szkół średnich w polskiej części Cieszyńna.

W części wstępnej Autorka charakteryzuje materiał badawczy, sposób i metody jego opracowywania. Podkreśla fakt, że „nie starała się o statystyczne opracowanie danych językowych, ale preferowała metodę polegającą na oceniających komentarzach oświetlających dany problem” (s. 11). W ten sposób pragnęła jednocześnie zdokumentować zebrany materiał.

Dalsze rozdziały poświęcone są problemom bilingwizmu, dyglosji i interferencji. W związku z tym konieczny był opis subregionu cieszyńskiego. To znajdujemy zaraz na początku kolejnego rozdziału, gdzie została zaprezentowana sytuacja językowa w czeskiej części Śląska Cieszyńskiego (na tzw. Zaolziu). Wagę tego problemu podkreśla fakt, że na Zaolziu przeplatają się dwa języki narodowe – język polski ogólny (z pierwiastkami regionalnymi) oraz język czeski, tzw. spisovná čeština (również zabarwiony regionalnie). Ponadto w komunikacji familiamej pojawia się także gwara cieszyńska. Wszystko to wzmaga problem interferencji językowej.

Dalsze rozdziały zawierają badania Autorki nad morfologią (podrozdziały: *Morfologia słowotwórcza* i *Morfologia fleksyjna*), składnią, słownictwem i ortografią, o której włączeniu do pracy zdecydował fakt, iż pewne zjawiska fonologiczne odzwierciedlają się właśnie w grafii, toteż znajomość czeskich norm ortograficznych i ich wpływ na polskie teksty pisane zdecydowała o włączeniu również tego rozdziału do pracy. Warto tu nadmienić, że Irena Bogoczová przyjęła podział nowszy morfologii (nie zawsze zgodny z tradycją czeskiej gramatyki, por. np. podział na morfologię i słowotwórstwo w gramatyce *Příruční mluvnice češtiny* 1995 czy podział na formalną fleksję i słowotwórstwo w gramatyce *Čeština – řeč a jazyk* 2001), nawiązując tym samym do gramatyk polskich.

W swoich rozważaniach Autorka wychodzi od uwag teoretycznych, systematyzując terminologię, którą dalej się posługuje. Następnie analizuje przykłady przejawów interferencji z badanych tekstów, kończąc obszernym komentarzem. Zaskakujące jest, z jaką wnikliwością Bogoczová kompletowała materiał do opisu zjawisk oraz analizowała go, uwzględniając przy tym metody komparatystryki językoznawczej, zwłaszcza czesko-polskiej.

Dokładne przygotowanie teoretyczne, bogaty materiał badawczy i jego rzeczowa analiza świadczą o dogłębnym i wszechstronnym podejściu do omawianej problematyki. Można więc z całą odpowiedzialnością stwierdzić, że cel wytyczony przez Autorkę „poskytnout pravdivý obraz jazykové situace ve zkoumaném regionu” (s. 232) został osiągnięty.

Monografia Ireny Bogoczovej pt. *Typologicky relevantní rozdíl mezi polštinou a češtinou jako zdroj jazykové interference* jest cenną pozycją naukową nie tylko ze względu na jej walory poznawcze i metodologiczne, lecz również ze względu na możliwości wykorzystania jej przy opracowywaniu podręczników dla uczniów z omawianego obszaru. Można z całą odpowiedzialnością polecić powyższą pozycję nie tylko naukowcom, zajmującym się problemami czesko-

-polskiej interferencji, lecz również nauczycielom i pozostałym osobom, interesujícím się zagadnieniami kultury jazyka.

Jana Raclavská

**Sborník Filozoficko-přirodovědecké fakulty
Slezské univerzity. *Linguistica* 1,
red. I. Kolářová i L. Pavera, Opava 2001, 180 s.**

Byl vydán u příležitosti životního jubilea vedoucího oddělení lingvistiky Ústavu bohemistiky a knihovnictví doc. PhDr. Vladimíra Šaura, CSc. (nar. 30. 12. 1937). Vyšel se zpožděním v roce 2001, redigován byl I. Kolářovou a L. Pavrou. Součástí sborníku je přehled Šaurovy publikační činnosti (od roku 1960 do 1. 3. 1998).

Slavistickou a bohemistickou vědeckou činnost jubilatovu stručně, ale pregnantně zhodnotil prof. Milan Jelinek. Zdůraznil jeho významnou práci v Ústavu pro jazyk český ČSAV, bohatou činnost publikační i úspěšné vysokoškolské působení v posledním desetiletí. Do sborníku sám přispěl studií *Václav Ertl jako kritik jazykového purismu*, v níž ukázal, jak tento lingvista výrazně ovlivnil kodifikaci a kulturu spisovné češtiny, odsuzoval puristický jazykový diletantismus apod. Zdůraznil však, že v praktické lingvistické činnosti V. Ertl hranice některých puristických příkazů nepřekročil.

Jubilant sám přispěl do sborníku dvěma tituly. Ve stati *Metodologické poznámky k diachronní lingvistice* upozorňuje na nepřesnosti při tvorbě některých hesel *Etymologického slovníku jazyka staroslověnského*. Příspěvek *O vzájemném vztahu literárního jazyka a dialektů v česko-bulharském porovnání* označuje dialekt za celek, z něhož čerpá spisovný i literární jazyk. Pojmy dialekt, interdialekt, spisovný jazyk a literární jazyk v článku charakterizuje a definuje.

Významně přispěli do jubilatova sborníku jeho spolupracovníci a žáci: H. Tešnar se zabývá proměnami českého pravopisu v 1. polovině 19. století. N. Utěšená si všímá podmínek přechodu sloves v rámci slovesných tříd. Vedle teoretické lingvistické analýzy materiálu je přínosem i počítačový program, který by měl studium problematiky zpříjemnit a usnadnit. I. Kolářová se zamýšlí se zaujetím nad typy otázek se slovesem *myslet* a funkcí tohoto slovesa v nich, kdežto M. Drápela nachází pozoruhodnou tematiku ve studiu diferencí mezi projevem televizních moderátorů a formami jejich přepisu v teletextových titulcích. V. Pfeffer se v příspěvku o jazyku triviální literatury musel vypořádat s vysvětlením pojmu na pozadí pojmenování paraliteratura, literatura asfaltová, bulvární.